

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра геодезії та землеустрою

«Затверджую»
Завідувач кафедри
геодезії та землеустрою

Ю.Л. Скляр

“16” червня 2020 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 12.Економіка землекористування і землевпорядкування

Спеціальність: *193 Геодезія та землеустрій*

Освітня програма: *Геодезія та землеустрій*
освітній ступінь «Магістр»

Факультет: *Юридичний*

2020-2021 навчальний рік

Робоча програма з Економіка землекористування і землевпорядкування для студентів за спеціальністю 193 "Геодезія та землеустрій"

Розробники:

Д.с.н., професор кафедри геодезії та землеустрою
Михайлов А.М.

(підпис)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри геодезії та землеустрою
Протокол від "16" червня 2020 року № 12.

Завідувач кафедри геодезії та землеустрою

Ю.Л. Скляр

Погоджено:

Гарант освітньої програми (М.А. Малашевський)

Декан факультету С.І. Запара

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Зареєстровано в електронній базі: дата: 06.07 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

1 семестр (денна форма навчання)

1 семестр (заочна форма навчання)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4/4	Галузь знань: 19 «Архітектура та будівництво»	<i>Вибіркова</i>	
Модулів – <i>1</i>	Спеціальність: 193 «Геодезія та землеустрій»	Рік підготовки:	
Змістових модулів: 2		2020-2021-й	2020-2021-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 120/120		1м курс 1-й	1м курс 1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4	Освітній ступінь: магістр	Лекції	
		30 год.	8 год
		Практичні, семінарські	
		30 год.	8 год
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		60 год.	104
		Індивідуальні завдання: -	
Вид контролю: іспит			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 50/50 (60/60)

для заочної форми навчання – 13,33/86,67 (16/104)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: вивчення теорії і практики функціонування землекористування як великої складової підприємницької діяльності, матеріальної і фінансової основи територіальних громад та держави.

Завдання: вивчення типів землекористування, суті, видів та принципів оцінки економічної ефективності землекористування та землевпорядкування, методів оцінки землевпорядних рішень в проектах землеустрою.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

суть, принципи, методи і організацію землекористування та землевпорядкування; сучасне законодавство, методичні, нормативні і інші правові документи, які регламентують економіку землекористування та землевпорядкування, ринковий оборот типів землекористування; етичні і правові норми, які регулюють відносини між людьми, відносини між людиною і суспільством, людиною і довкіллям, враховувати ці знання в практичній роботі управління землекористуванням та в процесі землевпорядкування.

вміти:

розробляти варіанти проектування та управління землекористуванням ринкового типу, обґрунтовувати їх вибір за критеріями соціальної і економічної ефективності;

3. Програма навчальної дисципліни

(затверджено вченою радою СНАУ протокол № 5 від 14.05.2018р.)

Модуль 1. Економіка землекористування та землевпорядкування

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи раціоналізації землекористування.

Тема 1. *Наукові основи раціоналізації землекористування.*

Місце землекористування в системі суспільних інтересів і ринкових відносин. Земля в біосоціальной і відтвореній системі. Раціоналізація розподілу трудових, земельних і матеріально-фінансових ресурсів. Фактори раціоналізації землекористування. Методологічні основи оптимізації землекористування. Поняття і ознаки землекористування в різних сферах життєдіяльності людей. Суть економіки землекористування та землевпорядкування.

Змістовий модуль 2. Методологія та методика оцінки економічної ефективності землекористування та землевпорядкування.

Тема 2. *Ціноутворення землі як механізм розподілу ресурсів в ринковій економіці.*

Принципи ціноутворення землі. Прибутковість землекористування. Залежність орендної вартості від попиту і пропозиції на типи землекористування. Рентний характер земельних відносин і землекористування в сільському господарстві. Земельна рента в населених пунктах та несільськогосподарських галузях. Екологічні і правові обмеження використання земель. Поняття земельна рента, орендна вартість землі та законом зменшення граничної продуктивності землі.

Тема 3. *Особливості формування територіальної структури оптимального землекористування.*

Економічне обґрунтування місць розташування конкурентних типів землекористування. Фактори, які впливають на характер землекористування в містах. Модель вибору оптимального місця розташування типів землекористування. Модель формування територіальної структури типів землекористування. Сутність і принципи оцінки економічної ефективності землекористування та землевпорядкування. Критерії і показники оцінки народногосподарської ефективності землекористування та землевпорядкування. Основні типи землекористувань та їх орендна вартість.

Тема 4. *Економіка організацій землеволодіння та землекористувань.* Раціоналізація розмірів сільськогосподарських землекористувань. Оцінка економічної ефективності і

конкурентноздатності новостворених сільськогосподарських землеволодінь і землекористувань. Оцінка наслідків відчуження земель при реорганізації землекористування сільськогосподарських підприємств. Оцінка ефективності ліквідації недоліків землеволодінь і землекористувань. Оцінка збитків нанесених встановленням земельних сервітутів. Оцінка відшкодувань збитків сільськогосподарського виробництва власникам землі та землекористувачам при вилученні або оренді сільськогосподарських угідь під лінійні об'єкти. Оцінка компенсації виплат при вилученні (продажі) земельних ділянок в межах населених пунктів. Обґрунтування ефективності надання земель для несільськогосподарських потреб. Підходи до оцінки збитків, спричинені внаслідок обмежень прав власників землі і землекористувачів.

Тема 5. Економіка внутрішньогосподарської організації території землекористувань сільськогосподарських підприємств. Економічне обґрунтування землевпорядних рішень у проектах внутрігосподарського землеустрою. Економічне обґрунтування виробничих підрозділів і господарських центрів. Оцінка ефективності шляхової мережі. Оцінка ефективності впорядкування території сівозмін. Оцінка ефективності відтворення природної родючості ґрунту. Методика комплексної оцінки економічної ефективності організації території. Оцінка економічної ефективності агротехнічних заходів. Оцінка економічного обґрунтування розміщення полезахисних лісових смуг.

4. Структура навчальної дисципліни

1 семестр (денна форма навчання)

1 семестр (заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усьо-го	у тому числі					Усьо-го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Економіка землекористування та землевпорядкування												
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи раціоналізації землекористування												
Тема 1. Наукові основи раціоналізації землекористування.	34	8	6	-		20	24	2	2			20
Разом за змістовим модулем 1	34	8	6	-		20	24	2	2			20
Змістовий модуль 2. Методологія та методика оцінки економічної ефективності землекористування та землевпорядкування.												
Тема 2. Ціноутворення землі як механізм розподілу ресурсів в ринковій економіці.	22	6	6	-		10	24	2	2			20
Тема 3. Особливості формування територіальної структури оптимального землекористування.	20	4	6	-		10	24	2	2			20
Тема 4. Економіка організації землеволодінь та землекористувань.	22	6	6	-		10	24	2	2			20
Тема 5. Економіка внутрішньогосподарської організації території землекористувань сільськогосподарських	22	6	6	-		10	24					24

підприємств.												
Разом за змістовим модулем 2	86	22	24	-		40	96	6	6			84
Усього годин	120	30	30			60	120	8	8			104

**5. Темати та план лекційних занять
1 семестр (денна форма навчання)**

№ з/п	Назва теми та план	Кількість годин
1	Наукові основи раціоналізації землекористування. План 1. Місце землекористування в системі суспільних інтересів і ринкових відносин.	2
2	Наукові основи раціоналізації землекористування. План 1. Земля в біосоціальной і відтвореній системі. 2. Раціоналізація розподілу трудових, земельних і матеріально-фінансових ресурсів.	2
3	Наукові основи раціоналізації землекористування. План 1. Фактори раціоналізації землекористування.	2
4	Наукові основи раціоналізації землекористування. План 1. Методологічні основи оптимізації землекористування	2
5	Ціноутворення землі як механізм розподілу ресурсів в ринковій економіці. План 1. Принципи ціноутворення землі.	2
6	Ціноутворення землі як механізм розподілу ресурсів в ринковій економіці. План 1. Прибутковість землекористування.	2
7	Ціноутворення землі як механізм розподілу ресурсів в ринковій економіці. План 1. Залежність орендної вартості від попиту і пропозиції на типи землекористування.	2
8	Особливості формування територіальної структури оптимального землекористування. План 1. Економічне обґрунтування місць розташування конкурентних типів землекористування. 2. Фактори, які впливають на характер землекористування в містах.	2
9	Особливості формування територіальної структури оптимального землекористування. План 1. Модель вибору оптимального місця розташування типів землекористування. 2. Модель формування територіальної структури типів землекористування.	2
10	Економіка організації землеволодінь та землекористувань. План 1. Раціоналізація розмірів сільськогосподарських землекористувань. 2. Оцінка економічної ефективності і конкурентноздатності новостворених сільськогосподарських землеволодінь і землекористувань.	2
11	Економіка організації землеволодінь та землекористувань. План 1. Оцінка наслідків відчуження земель при реорганізації землекористування сільськогосподарських підприємств.	2

	2. Оцінка ефективності ліквідації недоліків землеволодінь і землекористувань.	
12	Економіка організації землеволодінь та землекористувань. План 1. Оцінка збитків нанесених встановленням земельних сервітутів. 2. Оцінка відшкодувань збитків сільськогосподарського виробництва власникам землі та землекористувачам при вилученні або оренді сільськогосподарських угідь під лінійні об'єкти.	2
13	Економіка організації території землекористувань сільськогосподарських підприємств. План 1. Економічне обґрунтування землевпорядних рішень у проектах внутрігосподарського землеустрою. 2. Економічне обґрунтування виробничих підрозділів і господарських центрів.	2
14	Економіка організації території землекористувань сільськогосподарських підприємств. План 1. Оцінка ефективності шляхової мережі. 2. Оцінка ефективності впорядкування території сівозмін.	2
15	Економіка організації території землекористувань сільськогосподарських підприємств. План 1. Оцінка ефективності відтворення природної родючості ґрунту.	2
	Разом	30

1 семестр (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми та план	Кількість годин
1	Наукові основи раціоналізації землекористування. План 1. Місце землекористування в системі суспільних інтересів і ринкових відносин. 2. Земля в біосоціальній і відтвореній системі. 3. Раціоналізація розподілу трудових, земельних і матеріально-фінансових ресурсів. 4. Фактори раціоналізації землекористування. 5. Методологічні основи оптимізації землекористування	2
2	Ціноутворення землі як механізм розподілу ресурсів в ринковій економіці. План 1. Принципи ціноутворення землі. 2. Прибутковість землекористування. 3. Залежність орендної вартості від попиту і пропозиції на типи землекористування.	2
3	Особливості формування територіальної структури оптимального землекористування. План 1. Економічне обґрунтування місць розташування конкурентних типів землекористування. 2. Фактори, які впливають на характер землекористування в містах. 3. Модель вибору оптимального місця розташування типів землекористування. 4. Модель формування територіальної структури типів землекористування.	2
4	Економіка організації землеволодінь та землекористувань. План 1. Раціоналізація розмірів сільськогосподарських землекористувань.	2

	2.Оцінка економічної ефективності і конкурентноздатності новостворених сільськогосподарських землеволодінь і землекористувань. 3. Оцінка наслідків відчуження земель при реорганізації землекористування сільськогосподарських підприємств. 4. Оцінка ефективності ліквідації недоліків землеволодінь і землекористувань 5. Оцінка збитків нанесених встановленням земельних сервітутів. 6.Оцінка відшкодувань збитків сільськогосподарського виробництва власникам землі та землекористувачам при вилученні або оренді сільськогосподарських угідь під лінійні об'єкти.	
	Разом	8

**6. Теми практичних занять
1 семестр (денна форма навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ознайомлення з розподілом трудових, земельних і матеріально-фінансових ресурсів.	2
2	Ознайомлення з розподілом трудових, земельних і матеріально-фінансових ресурсів.	2
3	Ознайомлення з розподілом трудових, земельних і матеріально-фінансових ресурсів.	2
4	Ознайомлення з поняттям земельна рента, орендна вартість землі та законом зменшення граничної продуктивності землі.	2
5	Ознайомлення з поняттям земельна рента, орендна вартість землі та законом зменшення граничної продуктивності землі.	2
6	Ознайомлення з поняттям земельна рента, орендна вартість землі та законом зменшення граничної продуктивності землі.	2
7	Вивчення основних типів землекористувань та їх орендної вартості.	2
8	Вивчення основних типів землекористувань та їх орендної вартості.	2
9	Вивчення основних типів землекористувань та їх орендної вартості.	2
10	Вивчення оцінки компенсації виплат при вилученні (продажі) земельних ділянок в межах населених пунктів.	2
11	Вивчення оцінки компенсації виплат при вилученні (продажі) земельних ділянок в межах населених пунктів.	2
12	Вивчення оцінки компенсації виплат при вилученні (продажі) земельних ділянок в межах населених пунктів.	2
13	Засвоєння методики комплексної оцінки економічної ефективності організації території.	2
14	Засвоєння методики комплексної оцінки економічної ефективності організації території.	2
15	Засвоєння методики комплексної оцінки економічної ефективності організації території.	2
	Разом	30

1 семестр (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ознайомлення з розподілом трудових, земельних і матеріально-фінансових ресурсів.	2
2	Ознайомлення з поняттям земельна рента, орендна вартість землі та законом зменшення граничної продуктивності землі.	2
3	Вивчення основних типів землекористувань та їх орендної вартості.	2
4	Вивчення оцінки компенсації виплат при вилученні (продажі) земельних	2

	ділянок в межах населених пунктів.	
	Разом	8

7. Самостійна робота 1 семестр (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття і ознаки землекористування в різних сферах життєдіяльності людей.	20
2	Рентний характер земельних відносин і землекористування в сільському господарстві. Земельна рента в населених пунктах та несільськогосподарських галузях. Екологічні і правові обмеження використання земель.	10
3	Сутність і принципи оцінки економічної ефективності землекористування та землевпорядкування. Критерії і показники оцінки народногосподарської ефективності землекористування та землевпорядкування.	10
4	Обґрунтування ефективності надання земель для несільськогосподарських потреб. Підходи до оцінки збитків, спричинені внаслідок обмежень прав власників землі і землекористувачів.	10
5	Оцінка економічної ефективності агротехнічних заходів. Оцінка економічного обґрунтування розміщення полезахисних лісових смуг.	10
	Разом	60

1 семестр (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття і ознаки землекористування в різних сферах життєдіяльності людей.	20
2	Рентний характер земельних відносин і землекористування в сільському господарстві. Земельна рента в населених пунктах та несільськогосподарських галузях. Екологічні і правові обмеження використання земель.	20
3	Сутність і принципи оцінки економічної ефективності землекористування та землевпорядкування. Критерії і показники оцінки народногосподарської ефективності землекористування та землевпорядкування.	20
4	Обґрунтування ефективності надання земель для несільськогосподарських потреб. Підходи до оцінки збитків, спричинені внаслідок обмежень прав власників землі і землекористувачів.	20
5	Оцінка економічної ефективності агротехнічних заходів. Оцінка економічного обґрунтування розміщення полезахисних лісових смуг.	24
	Разом	104

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:
 - 1.1. Словесні: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, робота з книгою.
 - 1.2. Наочні: демонстрація, ілюстрація.
 - 1.3. Практичні: практична робота.
2. Методи навчання за характером логіки пізнання
 - 2.1. Аналітичний.
 - 2.2. Методи синтезу.
 - 2.3. Індуктивний метод.
3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.
 - 3.1. Проблемний.
 - 3.2. Частково-пошуковий.
 - 3.3. Дослідницький.
 - 3.4. Репродуктивний.

- 3.5. Пояснювально-демонстративний.
4. Активні методи навчання.

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:
 - рівень знань, продемонстрований на практичних заняттях;
 - активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
 - самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
 - виконання аналітично-розрахункових завдань;
 - результати тестування;
 - письмові завдання при проведенні контрольних робіт;
 - виробничі ситуації.

10. Розподіл балів, які отримують студенти (денна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота					СРС	Разом за модулі та СРС	Атестація	Підсумковий тест - екзамен	Сума
Змістовий модуль 1 – 8 балів	Змістовий модуль 2 – 32 бала								
T1	T2	T3	T4	T5	15	55 (40+15)	15	30	100
8	8	8	8	8					

(заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота					СРС	Разом за модулі та СРС	Підсумковий тест - екзамен	Сума
Змістовий модуль 1 – 8 балів	Змістовий модуль 2 – 32 бала							
T1	T2	T3	T4	T5	30	55 (40+15)	30	100
8	8	8	8	8				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
69-74	D	
60-68	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Казьмір П.Г., Михайлов А.М. Економіка землекористування і землевпорядкування: методичні вказівки щодо вивчення конспекту лекцій для студентів 1м курсу спеціальності 193 "Геодезія та землеустрій" денної та заочної форми навчання ОС «Магістр» - Суми : СНАУ, 2018.-132 с.
2. Михайлов А.М., Добряк Д.С. Економіка землекористування і землевпорядкування: методичні вказівки щодо практичних робіт для студентів 1м курсу спеціальності 193 "Геодезія та землеустрій" денної та заочної форми навчання ОС «Магістр» - Суми : СНАУ, 2018.-45 с.
3. Михайлов А.М., Добряк Д.С. Економіка землекористування і землевпорядкування: методичні вказівки щодо самостійних робіт для студентів 1м курсу спеціальності 193 "Геодезія та землеустрій" денної та заочної форми навчання ОС «Магістр» - Суми : СНАУ, 2018.-18 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Волков С.Н. Землеустройство. Экономика землеустройства. Т 5 - М.: Колос, 2001. - 456с.
2. Другак В.М. Теоретичні та методичні основи економіки землекористування. К.: ЦЗРУ, 2004. - 150с.
3. Самуэльсон П. Экономика. - М.: "Алгон" ВНИИ. - Н, 1992, т. 2.
4. Третяк А. М. Економіка землекористування та землевпорядкування. Навч. посібник. - К.: ТОВ ЦЗРУ, 2004. - 542с.
5. Третяк А.М., Другак В.М. Наукові основи економіки землекористування та землевпорядкування. - К.: ЦЗРУ, 2003. - 337 с.

Допоміжна

1. Волков С.Н. Экономика землеустройства. - Колос, 1996, 239с.
2. Закон України "Про оцінку земель". Законодавство України про землю. У.: КНТ. 2004.
3. Третяк А.М. Наукові основи землеустрою: Навч. посіб. К.: ЦЗРУ, 2002. – 342с.
4. Третяк А.М., Хапіцька З.С. Наукові основи раціоналізації землекористування. Чернівці, 1997, 38с.
5. Ціноутворення в процесі реформування агропромислового комплексу України (1990-2001рр.) За ред. О.М. Шпичака. - К.: ІАЕ, 2002. - 449 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про землеустрій» [Електронний ресурс] : – Доступний з : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/858-15>.
2. Про охорону земель [Електронний ресурс]: – Доступний з : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/>.
Земельний кодекс України [Електронний ресурс]: – Доступний з : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.